

INGLIZ TILINI O'RGANISHDA MOBIL ILOVALARNING DIDAKTIK SALOHIYATI

Bekmurodova Pokiza Bobomurodovna

SamDChTI Ingliz tili fakulteti

Maktabgacha boshlang'ich ta'lim (ingliz tili) yo'nalishi

4-kurs 2205- guruh talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada ingliz tilini o'rganish jarayonida mobil ilovalardan foydalanishning didaktik imkoniyatlari tahlil qilinadi. Zamonaviy ta'lim tizimida mobil texnologiyalarning o'rni, o'quvchilarning mustaqil ta'lim olish jarayoniga ta'siri hamda interaktiv o'qitish usullarining samaradorligi ko'rib chiqiladi. Shuningdek, turli mobil ilovalar, statistik ma'lumotlar va xalqaro tajribalar asosida mobil ta'limning afzalliklari yoritiladi.

Kalit so'zlar: mobil ta'lim, ingliz tili, mobil ilovalar, didaktik imkoniyatlar, interaktiv ta'lim, raqamli texnologiyalar.

Annotation: This article examines the didactic potential of using mobile applications in the process of learning English. It discusses the role of mobile technologies in modern education and their impact on students' independent learning. The study also considers the effectiveness of interactive teaching methods supported by digital tools. In addition, the advantages of mobile learning are highlighted through the analysis of various mobile applications, statistical data, and international educational practices.

Keywords: mobile learning, English language, mobile applications, didactic potential, interactive education, digital technologies.

Аннотация: В данной статье рассматриваются дидактические возможности использования мобильных приложений в процессе изучения английского языка. Анализируется роль мобильных технологий в современной системе образования, а также их влияние на развитие самостоятельной учебной деятельности студентов. Кроме того, исследуется эффективность

интерактивных методов обучения, основанных на цифровых технологиях. На основе различных мобильных приложений, статистических данных и международного опыта раскрываются основные преимущества мобильного обучения.

Ключевые слова: *мобильное обучение, английский язык, мобильные приложения, дидактический потенциал, интерактивное обучение, цифровые технологии.*

Hozirgi kunda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining rivojlanishi ta'lim tizimiga ham sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Zamonaviy texnologiyalar yordamida ta'lim jarayonini yanada samarali, qulay va qiziqarli tashkil etish imkoniyati paydo bo'lmoqda. Ayniqsa, mobil qurilmalar va turli mobil ilovalar chet tillarini o'rganishda muhim vosita sifatida qo'llanilmoqda. Bugungi kunda ko'plab talabalar ingliz tilini o'rganishda smartfon orqali turli mobil ilovalardan foydalanmoqda. Bunday ilovalar yordamida foydalanuvchilar yangi so'zlarni o'rganishlari, grammatik mashqlarni bajarishlari hamda tinglab tushunish ko'nikmalarini rivojlantirishlari mumkin. asosiy qismga yana 2-3 bet qo'shish kerak

Xalqaro tadqiqotlarda ham mobil texnologiyalarning ta'limdagi ahamiyati alohida ta'kidlangan. Masalan, UNESCO tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda mobil qurilmalar ta'lim olish imkoniyatlarini kengaytirishi qayd etilgan. O'zbekistonda ham ta'lim tizimini modernizatsiya qilish jarayonida zamonaviy texnologiyalardan foydalanishga katta e'tibor qaratilmoqda. Jumladan, O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonunida ta'lim jarayonida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish zarurligi alohida ta'kidlangan.

Mobil ta'lim (mobile learning) – bu mobil qurilmalar yordamida bilim olish jarayonini tashkil etish shaklidir. Bu usul o'quvchilarga istalgan joy va istalgan vaqtda ta'lim olish imkoniyatini beradi. Hozirgi kunda smartfonlar keng tarqalgan bo'lib, ular nafaqat aloqa vositasi, balki ta'lim olish uchun ham muhim vositaga aylandi. Statistik ma'lumotlarga ko'ra, dunyo bo'yicha smartfon foydalanuvchilari soni milliardlab kishini tashkil etadi. Mobil ta'limning muhim jihatlaridan biri

shundaki, u o'quvchilarning mustaqil ta'lim olish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Talabalar mobil ilovalar orqali o'zlari uchun qulay vaqtda mashqlar bajarishlari hamda bilimlarini mustahkamlashlari mumkin.³ Bugungi kunda ingliz tilini o'rganishga yordam beradigan ko'plab mobil ilovalar mavjud. Ushbu ilovalar o'quv jarayonini qiziqarli va interaktiv tarzda tashkil etishga yordam beradi. Masalan, Duolingo ilovasi dunyodagi eng mashhur til o'rganish platformalaridan biri hisoblanadi. Ushbu ilova o'yin elementlari asosida yaratilgan bo'lib, foydalanuvchilar yangi so'zlarni o'rganishlari, turli mashqlar bajarishlari hamda testlar orqali bilimlarini tekshirishlari mumkin.⁴ Shuningdek, BBC Learning English platformasi ham ingliz tilini o'rganishda keng qo'llaniladigan resurslardan biridir. Bu platformada turli video darslar, audio materiallar va mashqlar mavjud. Bundan tashqari, Quizlet ilovasi ham yangi so'zlarni o'rganishda samarali vosita hisoblanadi. Ushbu ilova kartochkalar orqali so'zlarni yodlash imkoniyatini beradi.

Aytayotganimizdek, mobil ilovalar ta'lim jarayonini tashkil etishda muhim pedagogik imkoniyatlarga ega hisoblanadi. Eng avvalo, ular o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini oshirishga xizmat qiladi. An'anaviy ta'lim shakllarida ba'zi hollarda o'quvchilar passiv tinglovchi sifatida qolib ketishi mumkin. Biroq mobil texnologiyalar yordamida tashkil etilgan ta'lim jarayonida o'quvchilar faol ishtirok etishga ko'proq jalb qilinadi. Interaktiv topshiriqlar, o'yin elementlari, turli test va mashqlar o'quvchilarni o'rganish jarayoniga faol qo'shilishga undaydi. Natijada ta'lim jarayoni yanada qiziqarli va samarali kechadi. Mobil ilovalarning yana bir muhim jihati — ular o'quvchilarning mustaqil ishlash ko'nikmalarini shakllantirishga yordam beradi. Zamonaviy ta'lim tizimida mustaqil ta'lim muhim o'rin tutadi. Mobil ilovalar orqali talabalar o'zlari uchun qulay vaqt va joyda bilimlarini mustahkamlashlari mumkin. Masalan, ular yangi mavzularni mustaqil o'rganish, oldingi materiallarni takrorlash yoki turli mashqlarni bajarish orqali o'z bilim darajasini oshirib boradilar. Bu esa o'quvchilarda mas'uliyat hissi va o'z ustida ishlash odatini rivojlantiradi.

Bundan tashqari, mobil ilovalar til o'rganish jarayonida muhim hisoblangan tinglab tushunish va to'g'ri talaffuz qilish ko'nikmalarini rivojlantirishda ham samarali vosita bo'lib xizmat qiladi. Ko'plab mobil platformalarda audio va video materiallar mavjud bo'lib, ular orqali o'quvchilar ingliz tilidagi nutqni eshitish, uni tushunish va takrorlash imkoniyatiga ega bo'ladilar. Masalan, mashhur BBC Learning English platformasida turli darajadagi o'quvchilar uchun mo'ljallangan audio darslar, video materiallar va interaktiv mashqlar mavjud. Bunday resurslar o'quvchilarga real nutq namunalarini eshitish va ularni amalda qo'llash imkonini beradi. Mobil ilovalar yordamida o'quvchilar o'z bilimlarini muntazam ravishda tekshirib borishlari ham mumkin. Ko'pgina ta'lim dasturlarida testlar, viktorinalar va turli mashqlar mavjud bo'lib, ular o'quvchilarning bilim darajasini aniqlashga yordam beradi. Test natijalari orqali o'quvchilar o'z xatolarini ko'rib chiqishlari va ularni tuzatish ustida ishlashlari mumkin. Shu tariqa mobil ilovalar nafaqat yangi bilimlarni egallashga, balki mavjud bilimlarni mustahkamlashga ham xizmat qiladi.

Raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi mobil ta'limning kelajakdagi imkoniyatlarini yanada kengaytirmoqda. Bugungi kunda dunyoning ko'plab ta'lim muassasalari mobil texnologiyalarni o'quv jarayoniga faol joriy etishga intilmoqda. Bu esa mobil ta'limning zamonaviy ta'lim tizimida muhim yo'nalishlardan biriga aylanib borayotganini ko'rsatadi. Kelajakda mobil ilovalar yanada rivojlanib, sun'iy intellekt texnologiyalari bilan integratsiyalashishi kutilmoqda. Sun'iy intellekt asosida yaratilgan ta'lim dasturlari o'quvchilarning bilim darajasini tahlil qilib, ularga mos individual o'quv materiallarini tavsiya qilishi mumkin. Bu esa har bir o'quvchining o'z qobiliyati va ehtiyojlariga mos ravishda ta'lim olishiga imkon yaratadi. Shuningdek, mobil texnologiyalar masofaviy ta'lim tizimining rivojlanishida ham muhim rol o'ynamoqda. Masofaviy ta'lim orqali o'quvchilar o'zlarining geografik joylashuvidan qat'i nazar, turli ta'lim resurslaridan foydalanish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Internet va mobil qurilmalar yordamida dunyoning istalgan nuqtasidagi ta'lim materiallariga murojaat qilish mumkin. Bu esa ta'lim olish imkoniyatlarini yanada kengaytiradi. Umuman olganda, mobil ilovalar

zamonaviy ta'lim tizimining muhim tarkibiy qismiga aylanib bormoqda. Ular ta'lim jarayonini qulay, interaktiv va samarali tashkil etishga yordam beradi. Shu sababli kelajakda mobil ta'lim texnologiyalaridan foydalanish yanada kengayishi va ta'lim tizimining muhim yo'nalishlaridan biri bo'lib qolishi kutilmoqda.

Mobil ilovalar ta'lim jarayonini samarali tashkil etishga yordam beradigan bir qator didaktik imkoniyatlarga ega. Birinchidan, mobil ilovalar yordamida ta'lim jarayonini individuallashtirish mumkin. Har bir o'quvchi o'z bilim darajasiga mos topshiriqlarni bajaradi. Ikkinchidan, mobil ilovalar interaktiv o'qitish muhitini yaratadi. Turli testlar, o'yinlar va mashqlar o'quvchilarning dars jarayonida faol qatnashishiga yordam beradi. Uchinchidan, mobil ilovalar tezkor teskari aloqa imkoniyatini beradi. O'quvchi topshiriqni bajargandan so'ng natijani darhol ko'rishi mumkin. To'rtinchidan, mobil ilovalar o'quvchilarning motivatsiyasini oshiradi. Ball to'plash, daraja oshirish va mukofot tizimlari o'quvchilarning qiziqishini kuchaytiradi. Tadqiqotlar mobil ilovalarning til o'rganish jarayonida samarali ekanligini ko'rsatmoqda. Mobil ilovalardan foydalanayotgan talabalar yangi so'zlarni tezroq o'zlashtirishi va mashqlarni ko'proq bajarishi kuzatilgan. Masalan, Duolingo ilovasida foydalanuvchilar har kuni qisqa mashqlar bajarish orqali yangi so'zlar va grammatik qoidalarni o'rganadilar. Ilovada mavjud bo'lgan darajalar tizimi foydalanuvchilarning motivatsiyasini oshiradi. Shuningdek, Quizlet ilovasida kartochkalar orqali so'zlarni yodlash tizimi mavjud bo'lib, bu usul lug'at boyligini oshirishda samarali hisoblanadi. Ba'zi tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, mobil ilovalardan muntazam foydalanadigan talabalar ingliz tilidagi tinglab tushunish va so'z boyligi ko'nikmalarini tezroq rivojlantiradilar. Biroq mobil ta'limning ayrim kamchiliklari ham mavjud. Masalan, internetga bog'liqlik va mobil qurilmalar orqali chalg'ituvchi omillar o'quvchilarning diqqatini boshqa narsalarga qaratishi mumkin. Shu sababli mobil texnologiyalardan foydalanishda o'qituvchining yo'naltirishi muhim hisoblanadi.

Zamonaviy ta'lim tizimida mobil texnologiyalardan foydalanish tobora kengayib bormoqda. Ayniqsa, chet tillarini o'rganishda mobil ilovalarning roli

sezilarli darajada ortmoqda. Sababi mobil qurilmalar yordamida o'quvchilar nafaqat dars vaqtida, balki darsdan tashqari paytlarda ham bilimlarini mustahkamlash imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bu esa ta'lim jarayonining uzluksizligini ta'minlaydi va o'quvchilarning til o'rganishga bo'lgan qiziqishini oshiradi. Mobil ilovalarning yana bir muhim jihati shundaki, ular o'quvchilarga o'z bilim darajasini mustaqil ravishda nazorat qilish imkonini beradi. Turli testlar, mashqlar va interaktiv topshiriqlar orqali o'quvchilar o'z bilimlarini baholab borishlari mumkin. Natijada ular qaysi mavzularda qiyinchilikka duch kelayotganini aniqlab, shu yo'nalishda ko'proq ishlash imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bu esa o'quv jarayonining samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Bundan tashqari, mobil texnologiyalar o'quvchilarning mustaqil ta'lim olish ko'nikmalarini rivojlantirishda ham muhim rol o'ynaydi. Zamonaviy ta'lim konsepsiyalarida mustaqil ta'limga katta e'tibor qaratilmoqda. Mobil ilovalar esa o'quvchilarga o'zlari uchun qulay bo'lgan vaqtda bilim olish imkoniyatini yaratadi. Masalan, ular transportda ketayotgan paytda, tanaffus vaqtida yoki uy sharoitida mobil ilovalar orqali ingliz tilini o'rganishlari mumkin. Bu esa ta'lim jarayonining samaradorligini oshiradi hamda o'quvchilarning bilim olishga bo'lgan motivatsiyasini kuchaytiradi. Shu sababli mobil texnologiyalarni ta'lim jarayoniga joriy etish masalasi bugungi kunda dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi. Ta'lim muassasalari mobil ilovalardan samarali foydalanish orqali o'quv jarayonini yanada zamonaviy va innovatsion shaklda tashkil etishlari mumkin. Ayniqsa, ingliz tilini o'rganishda mobil ilovalar o'quvchilarga yangi bilimlarni osonroq o'zlashtirish, til ko'nikmalarini rivojlantirish va amaliy mashqlarni bajarish imkoniyatini beradi. Shu jihatdan qaraganda, mobil ta'lim texnologiyalarining kelajakdagi rivojlanish istiqbollari ham katta qiziqish uyg'otadi. Raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi mobil ilovalarning imkoniyatlarini yanada kengaytirib, ta'lim jarayonini yangi bosqichga olib chiqishi kutilmoqda.

Xulosa qilib aytganda, mobil ilovalar ingliz tilini o'rganishda samarali didaktik vosita hisoblanadi. Ular o'quvchilarga istalgan joy va istalgan vaqtda bilim olish imkonini beradi. Mobil texnologiyalar yordamida o'quvchilar mustaqil ta'lim

olish ko‘nikmalarini rivojlantiradilar va yangi bilimlarni tezroq o‘zlashtiradilar. Shu sababli zamonaviy ta‘lim tizimida mobil ilovalardan samarali foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. UNESCO. Mobile Learning Research Reports.
2. O‘zbekiston Respublikasining “Ta‘lim to‘g‘risida”gi Qonuni. Toshkent, 2020.
3. Ally M. *Mobile Learning: Transforming the Delivery of Education and Training*.
4. Duolingo platform statistics.
5. BBC Learning English educational resources.
6. Quizlet learning materials.